

ONTWAPENING – MILIEU – MENSENRECHTEN

**Friends of
the Earth**
Vlaanderen & Brussel

Bulletin

herfst
2011

Friends of the Earth bulletin

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 20, nummer 4, herfst 2011

COVER:

Climaxi brengt dit najaar een documentaire over de visserij, Fish and Run. Zie p.8

Foto: Sarah Hutse

Colofon

Redactie

Lieve De Kinder, David Heller,
Joris Heylen, Dietrich Muylaert,
Tina Rumenovic, Willem Van den
Panhuysen, Famke Vekeman

Vormgeving

Rein Meyts

Secretariaat

Friends of the Earth, Vlaanderen
en Brussel vzw
Maria Hendrikaplein 5-6,
9000 Gent.
Tel +32-9-242 87 52
Fax +32-9-242 87 51
www.moederaarde.be
contact@motherearth.org
Open: ma. t/m vr. 9u-17u

Redactie

Friends of the Earth- redactie:
lieve@motherearth.org

Homepage Bulletin

www.motherearth.org/bulletin

Rekeningnummer

IBAN: BE91 5230 4604 6076
BIC: TRIOEBBB

Copyright

Overname en gebruik van artikels
worden aangemoedigd mits bron-
vermelding.

Druk: Druk in de Weer, milieu-
vriendelijke inkt en papier.

Lokale FoE Groepen

FoE Vlaanderen en Brussel

contact in Brussel: Femke
Muylaert
femke.muylaert@gmail.com

Les Amis de la Terre - Belgique

contact in Brussel: Paul De Neyer
pauldeneyer@gmail.com

FoE Limburg

Contact: Wim Stevens
limburg@motherearth.org

Klimaat- en Vredesactiegroep Pimpapoentje

Contact: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

FoE Campagnes/Projecten

Kernontwapening

Contact: David Heller
david.heller@foeeurope.org
GSM: +32 472 34 24 63

Klimaat/Energie

Contact: Famke Vekeman
famke@motherearth.org
GSM: +32 485 36 59 69

Verarmd Uranium

Contact: Ria Verjauw
ria@motherearth.org
GSM: +32 474 75 66 68

Werkgroep Inheemse Volkeren

Contact: Lieve De Kinder
lieve@motherearth.org

VRAK: AKTIE VRedesbelasting

Contact: Dirk Panhuis
vrak@advalvas.be – <http://surf.to/vrak>

Kempisch Forum Voor Atoomstop

Contact: Jan Claes

Young Friends of the Earth

Contact: Natan Hertogen
natanhertogen@yahoo.com

Werkgroep Arbeiders, boeren en consumenten (ABC)

Contact: Rik De Coninck
rikdeconinck@hotmail.com

Werkgroep volksbossen

contact: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

Lidmaatschap

Je kan al lid worden vanaf € 5 per jaar. Je ontvangt dan het maandelijks e-zine, het driemaandelijks bulletin en korting in Lekker Gec en Komkommertijd, twee vegetarische restaurants in Gent. Steunlid ben je vanaf € 2,5 per maand. Je krijgt dan bovenop het gewone ledenvoordeel ook 10% korting op FoE koopwaar. Met een permanente opdracht verzekert je onze werking, vereenvoudigt je onze administratie en besparen we op papier en verzendingskosten. Hiervoor kan je een formulier downloaden op www.motherearth.org. Je kan ook gewoon je lidgeld overschrijven op het rekeningnummer 001-2055174-14 van Friends of the Earth, met als vermelding: lidgeld + naam en voornaam.

Antinucleaire voettocht langs de Loire, juli 2011

Foto: sortir du nucléaire

Voorwoord

Beste lezer,

Hopelijk ben je, als je dit voorwoord leest, aan het nagenieten van het feest van 20 jaar Voor Moeder Aarde – Friends of the Earth en had je de gelegenheid om vele mensen terug te zien en fijne herinneringen op te halen. Mogelijk heb je ook de tentoonstelling al gezien, een verhaal van 20 jaar volgehouden inzet voor milieu, ontwapening, mensenrechten. We hopen dat je hierdoor ook voldoende energie hebt, want in de aanloop van de klimaatconferentie in Durban en in de nasleep van Fukushima, blijft onze inzet hoogst noodzakelijk. We staan voor een dringende en enorme uitdaging: anders omgaan met energie als we rampen zoals Tsjernobyl en Fukushima willen voorkomen en de klimaatverandering een halt toeroepen. We mogen niet talmen als we willen vermijden dat inheemse volkeren en lokale bewoners verdreven worden van hun land voor de bouw van megawaterkrachtcentrales en voor de teelt van agrobrandstoffen. We mogen niet talmen als we willen voorkomen dat ook hier vele mensen in energie-armoede leven terwijl de energiebedrijven zich rijk maken. Het is dringend tijd voor een transitie naar een sociale, democratische en milieuvriendelijke manier van energie opwekken, verdelen en gebruiken.

Meer hierover lees je in dit nummer en in de brochure over energiearmoede, opgesteld door Climaxi, ook te vinden in dit nummer.

We hopen je hiermee veel informatie en inspiratie te brengen.

De redactie

Friends of the Earth, afdeling Vlaanderen en Brussel, is een pluralistische gewestelijke thematische milieuvereniging. De vereniging benadrukt in het bijzonder de banden tussen milieu en dossiers rond mensenrechten, oorlog en vrede en beklemtoont de noodzaak van internationale samenwerking. De organisatie gebruikt onderzoek, educatie en sensibilisatie, beleidswerk en geweldloze directe actie als hefboomen om haar doelen te verwezenlijken. De vereniging is lid van het Anti-Oorlogsplatform, de Bond Beter Leefmilieu, Ecopower, het Gents Ecologisch Centrum, Netwerk Bewust Verbruiken en het Platform voor Biologische Landbouw. Internationaal is de vereniging lid van Friends of the Earth international en aangesloten bij Abolition 2000 - het internationaal netwerk voor de afschaffing van kernwapens - en het International Peace Bureau. Onze campagne rond uraniumwapens is aangesloten bij de International Coalition to Ban Uranium Weapons. De verantwoordelijkheid voor de artikelen in het bulletin van Friends of the Earth ligt bij de auteurs ervan. Friends of the Earth is een Netwerkproject. Je kan ons steunen door Kerkelaparen, ons projectnummer is: 96/0004. Je kan ons ook steunen via Dynamosparen. Indien je geïnteresseerd bent om ons op deze wijze te steunen aarzel dan niet om contact op te nemen met het FoE secretariaat of met Triodos bank (Tel. 02/548 28 29).

Aanloop naar de VN klimaatconferentie, Durban, 28 nov - 9 dec 2011

Tina Rumenović en David Heller

Foto: YFoEE

Antinucleaire actie van YFoEE tijdens "Cancun in Brussel" in 2010

Push Europe is een nieuwe Europese campagne, die een paar maanden geleden startte in België en vele andere landen in de EU, met als interessant onderdeel de 1 Cent-campagne. We nodigen iedereen uit om 1 cent aan het Vlaams ministerie voor milieu te geven, als een symbool voor de eigen investering in het klimaatprobleem en met een oproep aan milieuminister Joke Schauvliege om dit geld verstandig te gebruiken, dus niet in valse oplossingen. We willen dat België het voortouw neemt om strengere doelstellingen te realiseren in het reduceren van broeikasgassen tegen 2020, door een reductie van minstens 30% te stellen als opstap naar een reductie van 40%, wat het minimum is als we de gevaarlijke klimaatverandering willen voorkomen.

We willen hiermee een krachtige stem zijn in de eis naar een verandering in de Vlaamse klimaatpolitiek. Door niet te handelen zullen de jongere generaties vele malen meer betalen in de toekomst.

Het hoogtepunt van de campagne is op **10 oktober in Luxemburg** op de bijeenkomst van de **Europese milieuministers**. Nationale groepen van over heel Europa zullen hun ministers ontmoeten en met hen overleggen over de strategie in de klimaatonderhandelingen in Durban.

Meer info:

www.foeeurope.org/youngfoee/durban2011.html en tina@motherearth.org

Doe mee:

www.pushueurope.eu/1-cent/belgium/

PUSH
EUROPE

Na de mislukking van de klimaatconferentie van Kopenhagen eind 2009 en de gevaarlijke overeenkomsten in Cancun een jaar later waar de deur werd opgezet voor een wereldwijde temperatuurstijging van 4 à 5 graden, is er meer dan ooit nood aan een sterke beweging voor klimaat en sociale rechtvaardigheid. De rijke geïndustrialiseerde landen zullen de komende klimaatonderhandelingen in Durban willen gebruiken om valse oplossingen zoals kernenergie, massaal gebruik van agrobrandstoffen en internationale emissiehandel te promoten.

In de aanloop van de VN klimaatconferentie gaan we alvast onze omgeving overspoelen met activiteiten, zodat dit hopelijk niet meer door het water moet gebeuren.

In het weekend van **18 tot 20 november** is er de **Assemblee voor Klimaatrechtvaardigheid**, kort voor de VN klimaatconferentie in Durban. De assemblee met acties, discussies, workshops en debatten zal verder bouwen op de resultaten van een samenkomst van vier dagen in november 2010. Hier werd een beweging opgebouwd die kiest voor sociaal verantwoorde oplossingen voor de klimaatcrisis, in solidariteit met de gemeenschappen in noord en zuid die het sterkst de impact van de klimaatverandering ondervinden. Hierop verder bouwend zal dit jaar o.a. de energietransitie besproken worden, weg van kernenergie en fossiele brandstoffen naar een democratisch gecontroleerde organisatie van energie-efficiëntie, toepassingen van hernieuwbare energie, voedselsoevereiniteit en alternatieven voor marktgerichte oplossingen voor de klimaatcrisis.

Daar deze assemblee net één week voor de VN klimaatconferentie gehouden wordt, hopen we dat mensen die naar Durban reizen ook aanwezig kunnen zijn. Wie geen reis naar Durban kan (of wil) maken is erg welkom op de **betoging voor klimaatrechtvaardigheid op 3 december in Brussel**.

Voor jonge activisten die niet naar Durban kunnen, is er **van 2 tot 10 december 'Durban in Brussel'**, een bijeenkomst over klimaatrechtvaardigheid voor jonge

activisten. Dit wordt net zoals vorig jaar tijdens de UNFCCC onderhandelingen georganiseerd door Young Friends of the Earth Europe (YFoEE). We zullen de officiële onderhandelingen volgen, leren en discussiëren over de verschillende aspecten van klimaatrechtvaardigheid, in contact zijn met de onze vrienden in Durban, en actievoeren in Brussel als ondersteuning van de acties in Durban. We hopen honderd jonge Europese klimaatactivisten samen te brengen, contacten te versterken tussen individuen en organisatie, het jongeren netwerk van Friends of the Earth te versterken en aan de deelnemers mee te geven dat ze niet alleen zijn maar deel uitmaken van een netwerk rond klimaatrechtvaardigheid. Deelnemers zullen hun eigen workshops kunnen geven over thema's waarin ze actief zijn. Zo wordt het programma samengesteld rekening houdend met de vragen van de jongeren zelf. We hopen dat je ons zal vervoegen in de spannende maanden die komen. Laat je stem horen!

Info: www.klimaatcoalitie.be,
tina@motherearth.org

Als je zelf of je organisatie mee wil helpen bij de organisatie van de Assemblee of als je suggesties hebt voor het programma, of gewoon op de hoogte wil blijven van de plannen, kan je contact opnemen via info@climateassembly.org of www.climateassembly.org

Kernenergie, weg ermee!

David Heller, Willem Van den Panhuysen, Lieve De Kinder

De Fukushima-kernramp is al lang geen hoofdpunt meer in het nieuws in Europa, maar zes maanden na het begin van de ramp is de situatie nog steeds niet onder controle. Radioactieve lekken blijven Fukushima, een ruimer gebied noord en noordoostwaarts in Japan en de mariene omgeving in de wereld besmetten. In Japan en wereldwijd roept de antinucleaire beweging op om de volledige impact van de ramp te erkennen en de realisatie van een kernvrije wereld te verzekeren, zodat een dergelijke ramp nooit meer gebeurt.

De kinderen van Fukushima

Vijfentwintig jaar na de kernramp in Tsjernobyl dragen meer dan een miljoen kinderen in en rond het besmette gebied nog steeds de gevolgen. Er was een toename van geboortefwijkingen van 250 procent, een toename in kanker en leukemie met 100 procent, waaronder een toename van 2400 procent voor schildklierkanker. Er was ook een significante toename van andere gezondheidsproblemen zoals hartaandoeningen. Groepen die in Japan werken, vrezen ervoor dat een nieuwe generatie 'Kinderen van Fukushima' aan verhoogde stralingsniveaus worden blootgesteld. Zelfs kleine hoeveelheden straling brengen schade toe aan de genen, waarbij kinderen en zwangere vrouwen het meest gevoelig zijn.

FoE Japan en vijf andere NGO's hebben een document overhandigd aan het Hoge Commissariaat voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties. Je vindt dit document op www.foejapan.org/en/news/110819.html.

Het gaat om de schending van de mensenrechten van de kinderen van de prefectuur Fukushima, die voortdurend blootgesteld werden aan radioactieve besmetting sedert 11 maart, het begin van de kernramp. De NGO's vragen het Commissariaat dringend naar Japan te gaan om dit probleem te onderzoeken en dringen aan op maatregelen om deze blootstelling te verminderen.

Exporteer Fukushima niet

FoE Japan roept samen met andere groepen de Japanse regering op om onmiddellijk te stoppen met de politiek van export van kerncentrales, en in plaats hiervan een

leidende rol te spelen in het wereldwijd afbouwen van kernenergie.

Na de ramp stelde de voormalige Eerste Minister Naoto Kan voor om kernenergie af te bouwen en de Japanse regering bracht haar intentie naar buiten om de nationale kernenergiepolitiek te herzien. Maar op 5 augustus keurde de Japanse regering een kabinetsbeslissing goed die een voortzetting inhoudt van haar politiek van export van kerncentrales. Ze verklaarde: *'Invoerende landen zijn primair verantwoordelijk voor het verzekeren van de veiligheid van hun kerncentrales'* en *'als andere landen de Japanse kerntechnologie willen adopteren, zullen we hen, rekening houdend met hun wensen, voorzien van de kerncentrales die aan de hoogste veiligheidsnormen wereldwijd voldoen'*. Er is toenemend bewijs (zie kader) dat de oorzaak van de kernramp de aardbeving is, eerder dan de tsunami. Zonder de oorzaken van de ramp te herzien en zonder voldoende debat over heel het land, is de promotie door de Japanse regering van de export van kerncentrales een geval van dubbele standaarden en een fout. Het is ook onethisch verder te gaan met de export van kerncentrales zolang de ramp niet onder controle is en zoveel mensen nog steeds in heel moeilijke omstandigheden leven, zonder aangepaste ondersteuning. Op de engelse versie van www.foejapan.org kan je de petitie tekenen tegen de uitvoer van kerncentrales.

Verzet wereldwijd

Sedert de Fukushima ramp is er een enorme heropleving van activiteiten in de wereldwijde antinucleaire beweging. In het **Verenigd Koninkrijk** riep de anti-kernenergiebeweging op tot een reeks blokkades van sites die zouden kunnen gebruikt worden voor de constructie van nieuwe kerncentrales, voorgesteld door de regering. Als eerste werd Hinkley Point, in het zuidwesten van Engeland, begin oktober geblokkeerd. Meer details op www.stop-newnuclear.org.uk

In **Duitsland** leidde het verzet tegen kernenergie

Blokkade in Finland begin 2011

tot een gevarieerd aantal geweldloze acties, van blokkades tot menselijke kettingen en betogingen. De laatste jaren trokken de blokkades van de dumpplaats van kernafval in Gorleben, soms meer dan 10.000 activisten, lokale boeren en bezorgde burgers aan. Deze werden telkens georganiseerd gedurende een paar dagen als er een konvooi met nucleair afval op weg was naar de site. Momenteel wordt een blokkade van 365 dagen (van september dit jaar tot augustus volgend jaar) georganiseerd. Meer info op www.gorleben365.de

In **Frankrijk** vond van 1 tot 31 juli een internationale geweldloze voettocht plaats, langs de Loire, voor een kernvrije wereld, in solidariteit met de inheemse volkeren die de voornaamste slachtoffers zijn van de nucleaire keten. Rationeel energiegebruik en toepassingen van hernieuwbare energie werden als alternatieven gepromoot. Er werd actie gevoerd aan de nucleaire sites op de weg, samen met de lokale bewoners. De tocht werd georganiseerd door Footprints for Peace en het wereldwijde antinucleaire netwerk Sortir du Nucleaire. Een verslag vind je op <http://marche-pour-sortirdunucleaire-et-pour-la-paix.over-blog.com>.

Foto: sortir du nucléaire

Actie tijdens antinucleaire voettocht langs de Loire, juli 2011

In **België** blijft de antinucleaire beweging groeien in aantal, met de 'Stop & Go' petitie. Op www.motherearth.org vind je een update van komende acties.

In **Australië** vindt van 21 augustus tot 30 oktober de internationale voettocht plaats: 'Walk away from uraniummining'.

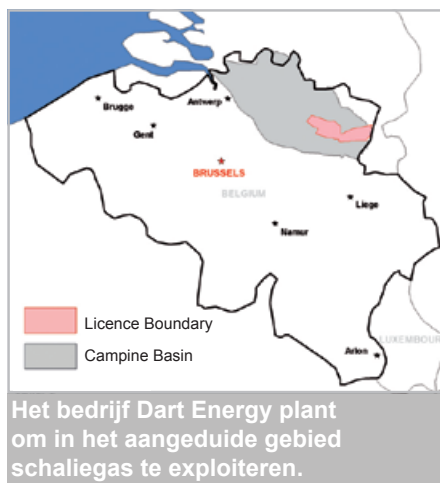
FoE Finland en FoE Zweden blokkeerden samen met vele andere organisaties en activisten de nieuwe kernreactor in aanbouw in Olkiluoto in het zuidwesten van **Finland**, een van de enige twee reactoren die momenteel in Europa gebouwd worden. Hij zou in werking komen in 2009, maar is nog niet afgewerkt. De kosten zijn bijna verdubbeld en honderden constructiefouten werden door de autoriteiten bekritiseerd.

Aardbeving bracht eerste schade in kerncentrale van Fukushima

In tegenstelling tot de nieuwsberichten in de internationale media gedurende de eerste dagen van de kernramp in Fukushima (11 maart 2011) duikt er meer bewijsmateriaal op dat niet de tsunami maar de aardbeving als eerste factor ernstige schade aan de kerncentrale in Fukushima toebracht. Zo zou de kernsmelting in reactoreenheid 1 door de aardbeving veroorzaakt zijn en enkel verergerd zijn door de daaropvolgende tsunami. Bloomberg meldde op 12 en 19 mei dat een stralingsalarmsysteem in eenheid 1 afging nog voordat de tsunami de kerncentrale bereikte. Dit is een indicatie dat de aardbeving het koelsysteem uitschakelde en het smelten van de kernbrandstof in gang zette. Arnie Gundersen (Fairewinds Associates), een voormalige senior ingenieur uit de nucleaire sector, haalde de website van Siemens aan die meldde dat het brandstofbad van eenheid 4 door de aardbeving barstte, niet door de tsunami. Dat de constructie van de Japanse kerncentrales ontoereikend was om te kunnen weerstaan aan hevige aardbevingen, was al bekend uit een studie van een Japanse seismoloog, maar de Japanse overheid en energiebedrijf Tepco gaven er geen gevolg aan.

Bron: Nuclear Monitor, nr. 727, mei 2011, blz. 1-3;
www.antenna.nl/wise

Schaliegas, een valse oplossing voor de klimaatcrisis

Joris Heylen

De realiteit van Piekolie (het punt waarop de hoeveelheid olie die ontgonnen wordt een hoogtepunt bereikt en dan begint te dalen) en de onzekerheid in België over de gasvoorziening uit Rusland hebben ertoe geleid dat het een zeer lucratieve bezigheid wordt om moeilijk bereikbare, kleine voorraden fossiele brandstoffen te winnen, wat een heel gevaarlijke situatie is. Deze nieuwe extractietechnieken blijken immers nog risicovoller te zijn en een grotere milieu-impact te hebben dan de olie- en gaswinningen van de 20ste eeuw.

Zo is men naast de olie-extractie uit teerzanden nu ook begonnen met 'fracking' van schalie- en steenkoollagen. In dit proces worden massale hoeveelheden water vermengd met allerlei toxische producten uit de chemische industrie en zand, om dan onder hoge druk in ondergrondse lagen te worden geperst. Elke mijngang wordt verschillende keren gefracked, waarbij telkens zo'n vier miljoen liter water, vermengd met minstens 20.000 liter giftige chemicaliën en zand, in de gangen gepompt worden om de lagen klei of steenkool open te breken om het gas vrij te maken. Het proces is onvoorspelbaar omdat niemand kan voorspellen naar welke kant de klei of steenkool open zal barsten. Na het proces blijft een deel van de frackingvloeistof ondergronds, maar minstens

de helft komt weer naar boven met de oorspronkelijke chemicaliën er nog in, vermengd met vele andere giftige stoffen die ondergronds, onderweg naar boven, zijn opgepikt. Dit 'productiewater' moet dan ook verantwoord verwijderd worden. Bij lekken in om het even welk deel van het proces is een enorme vervuiling van landbouwgrond, onderaardse waterlagen, waterwegen en de lucht het gevolg. Fracking wordt ook verantwoordelijk geacht voor verhoogde seismische activiteit.

Vanuit de redenering dat aardgas slechts de helft van de CO₂-uitstoot veroorzaakt van aardolie en -derivaten, stelt de industrie dit product voor als milieuvriendelijk. Als we echter het totale plaatje bekijken is het een proces dat enorme schade veroorzaakt voor mens en milieu.

In België maakt het bedrijf Dart Energy al plannen om de ondergrond van de Kempen en de Maaskant te exploiteren. Op hun website prijkt dat ze al concessies hebben en ze met de huidige wetgeving zelfs zeer makkelijk kunnen beginnen. Dit ondanks ervaringen met verzakkingen en aardbevingen in de Maasvallei, en het reële risico dat zelfs aardbevingen met magnitude 7 op de schaal van Richter er kunnen voorkomen. Dan komen ophopingen van frackingvloeistof vrij die de omgeving massaal zullen vervuilen. In volgend nummer brengen we een uitgebreid artikel over deze dreiging.

Info Gasland, Josh Fox:

www.gaslandthemovie.com/trailer

www.dailymotion.com/video/xhfvhy_gasland_news

Algemene info: www.actiononcoalandgas.org

Over de plannen in het Kempisch bekken:

www.dartenergy.com.au/page/Worldwide/Europe/Belgium/

Foto © GASLAND - Josh Fox

Het democratisch debat rond ggo's gaat verder

Lieve De Kinder

Foto: Famke Vekeman

Actievoerders kamperen op het BASF bedrijfsterrein in de haven van Antwerpen.

De geweldloze actie van burgerlijke ongehoorzaamheid in mei op het proefveld voor gg-aardappelen in Wetteren, heeft haar effect niet gemist: nooit eerder kwam op zo'n grote schaal een kritisch debat op gang over wetenschap, bedrijfseconomische belangen en democratie.

Tijdens de Gentse Feesten werd er een groot debat aan gewijd. Nog tijdens de Gentse Feesten werd de prijs Jaap Kruithof uitgereikt door Democratie 2000 aan de Field Liberation Movement. Deze prijs is bedoeld voor een persoon of vereniging die een bijdrage heeft geleverd aan vernieuwend en radicaal denken over de democratische samenleving ofwel een radicale actie gevoerd heeft om wantoestanden in de samenleving aan te klagen. Dit was zeker het geval voor de Field Liberation Movement, die door hun actie het debat aanzwengelden over de toekomst van de wetenschap, over ecologie, over de privatisering van gemeengoed, over de principes van academische vrijheid en vrijheid van meningsuiting, en over de precarie situatie waarin vele jonge onderzoekers verkeren. Het debat over burgerlijke ongehoorzaamheid als actieform werd opnieuw geanimeerd en ook het debat over de totale vermarkting door het neoliberale systeem van het landbouw- en voedselsysteem. Voeding, wat normaal als basisbehoefte en publiek goed in handen zou moeten zijn van de democratie, is in handen van een beperkt aantal multinationals (Monsanto, BASF, Bayer, Syngenta) wereldwijd. Gg-gewassen zijn een verdere stap in deze neoliberale aanpak en plaatsen ons voor risico's waar we helemaal geen zicht op hebben.

In vorig nummer meldden we dat de Ronde Tafel voor Verantwoorde Soja, vert. **Round Tabel for Sustainable Soy, RTRS**, begin juni de eerste gecertificeerde soja introduceerde in Nederland. Dat dit grotendeels genetisch gemanipuleerde soja (gg-soja) is, geteeld met RoundUp, waarvan het zeer schadelijke effect is bewezen, toont aan hoe leugenachtig dit label is. Omdat er geen verplichte vermelding is op verpakkingen van vlees of zuivel over de voeding van de dieren (grotendeels met soja uit Latijns Amerika) en of ze al of niet gg-voeding gehad hebben en omdat nu reeds 70% van de soja genetisch gemanipuleerd is, kunnen we aannemen dat de meeste niet-bio vlees- en zuivelwaren afkomstig zijn van dieren gevoed met gifsoja (gg-soja met gebruik van Roundup). Wereldwijd willen vele organisaties (waaronder Friends of the Earth Internationaal en vele lokale afdelingen, ook in Nederland en Vlaanderen) en individuen deze leugen doorprikken. Supermarktketen Albert Heijn is lid van de RTRS, en hoewel deze keten beweert dat ze pas vanaf 2015 gecertificeerde soja zouden opnemen in hun assortiment, verkopen ze wel vlees en zuivelproducten van dieren die nu reeds met 'gifsoja' gevoerd worden. Om de bewustwording hierover te stimuleren vonden sinds de introductie van het RTRS label voor verantwoorde soja onder impuls van het netwerk 'A Seed' in verschillende AH supermarkten in Nederland (Nijmegen, Wageningen, Groningen) maar ook in deze in Antwerpen, acties plaats. Het motto was: 'gifsoja, niet verantwoord, koop de leugen niet'. Er werden folders uitgedeeld aan het publiek en stickers

geplakt op niet biologisch vlees, zuivel en eieren met de tekst: 'gemaakt met gifsoja'. Zelfs de vertrouwde Hollandse kaas kreeg een sticker. De actie gebeurde openlijk en was op voorhand aangekondigd. Er werd niet ingegrepen vanuit de supermarkt. AH wilde duidelijk confrontatie en discussie vermijden, de medewerkers hadden hier blijkbaar opdracht toe gekregen.

De Friends of the Earth-groepen van Vlaanderen en Nederland plannen verder overleg, samen met andere Nederlandse en Vlaamse organisaties, over de gezamenlijke campagne tegen de leugen van RTRS.

Actievoerders kamperen op terrein chemiereus BASF

In het kader van het klimaatactiekamp in juli 2011 kampeerden dertien milieuactivisten een nacht op een geïmproviseerde camping op het bedrijfsterrein van BASF in de Antwerpse haven. Volgens de actievoerders is de chemiereus één van de oorzaken van klimaatverandering en andere milieuproblemen. Het groene imago waar BASF op zijn website mee uitpakt kan immers niet verhullen dat het bedrijf behoort tot de bedrijven met de hoogste uitstoot van broeikasgassen in de Antwerpse haven en enorm veel energie gebruikt. Daarnaast is BASF één van de motoren achter de ontwikkeling van genetisch gemanipuleerde organismen. In de omstreden veldproef met genetisch gemanipuleerde aardappelen in Wetteren staan ook door BASF ontwikkelde en gepatenteerde aardappelen.

De Belo Monte Monster waterkrachtcentrale: Wereldwijd verzet!

Lieve De Kinder

Op 1 juni 2011 heeft IBAMA (het milieuinstituut in Brazilië) het bedrijf Norte Energia een vergunning gegeven om te starten met de bouw van de waterkrachtcentrale Belo Monte in de Xingu-rivier, dichtbij de stad Altamira. Dit advies was niet unaniem, er was veel onenigheid en een aantal mensen namen ook ontslag na deze beslissing. Er was immers een schromelijk tekort aan informatie over de impact van het project op de lokale bevolking, de waterkwaliteit, het visbestand... Desondanks kreeg het project een voorlopig groen licht. In vorige nummers vond je meer informatie over de catastrofale gevolgen voor mens en milieu ter plaatse en de planeet in haar geheel. Vandaar ook het aanhoudende en groeiende protest, lokaal en wereldwijd, met een recent hoogtepunt op 20 en 22 augustus.

Op 20 augustus drukten duizenden mensen in 15 Braziliaanse steden hun verzet uit tegen de Belo Monte en tegen de verzwakking van de wet voor het behoud

van het regenwoud. Tot deze verzwakking wordt aangebonden door agro-industriële belangen, maar inheemse groepen, kleine boeren, wetenschappers en milieuactivisten verzetten zich ertegen. Op 22 augustus maakte een nooit geziene wereldwijde verzetsbeweging geschiedenis: in (hoofd)steden van 17 landen (Ankara, Canberra, Kopenhagen, Toronto, Londen, Moskou, Parijs, Berlijn, Teheran, Jakarta, Guadalajara, Den Haag, Oslo, Sissabon, Edinburgh, Wrexham, Taipei, Wahshington DC, New York, Los Angeles, San Fransisco, Salt Lake City en Miami) vonden protestacties plaats aan de Braziliaanse ambassades. Daarnaast werden in een aantal landen telefoon- en faxacties naar de Braziliaanse ambassade gehouden. Het protest werd georganiseerd door Amazon Watch, grotendeels via socialenetwerksites. Friends of the Earth Internationaal riep mee op om het protest te vervoegen en in Vlaanderen organiseerde FoE een faxactie naar de

Foto: Sue Cunningham

Protest op 20 augustus in Altamira, Brazilië. Ook van deze stad zal een gedeelte onder water komen te staan door de Belo Monte.

Braziliaanse ambassade. Deze krachtige Braziliaanse en wereldwijde beweging, tegen het kortzichtig ontwikkelingsmodel van de Braziliaanse regering, eist de stopzetting van het Belo Monte project, en het niet verzwakken van de bestaande wet voor behoud van het regenwoud. Het is nodig wereldwijd het verzet verder te zetten, via telefoon, fax, e-mail, een geschreven brief, twitter, facebook, petities naar de Braziliaanse ambassade of de Braziliaanse regering... Tot de bulldozers stoppen!

beelden van de protesten in Brazilië en wereldwijd:

www.survivalinternational.org/news/7602

www.xinguvivo.org.br/2011/08/23/imagens-do-mundo-contra-belo-monte/

algemeen over belo monte en internetpetitie:

<http://amazonwatch.org/work/belo-monte-dam>

Campagne voor een wereld zonder uraniumwapens

04.11.2011: Actiedag tegen Franse uraniumwapens

Willem Van den Panhuysen

Voor de derde keer op rij organiseren we, samen met de Belgische Coalitie 'Stop uraniumwapens!', een actiedag voor de ontmanteling van Franse uraniumwapens. Frankrijk is het enige West-Europese land dat nog antitankwapens produceert die versterkt zijn met verarmd uranium. Jaren geleden kondigde de Franse Defensie-minister aan dat Frankrijk in afwachting van wetenschappelijke bevindingen over de gezondheidseffecten van uraniumwapens, deze wapens niet in oorlogen zou gebruiken. Maar Frankrijk wil zijn uraniumwapenarsenaal behouden tot er een meer effectief wapen zou ontwikkeld worden om oorlogstanks te vernietigen. Met dit standpunt

gooit Frankrijk alle onderzoek dat de kwalijke effecten van uraniumwapens aantoonde in de prullenmand. Ook aan het standpunt van het VN-Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek, dat verarmd uranium in 2009 in de categorie 'kankerverwekkende stof' plaatste, wordt geen gevolg gegeven. We vinden het standpunt van Frankrijk onverantwoord en onmenselijk omdat het militair gebruik van verarmd uranium het milieu voor eeuwig vervuult met een chemisch-toxische en stralingsactieve stof. Actiegroepen in Frankrijk staan klaar om

Foto: Wikipedia

Verarmd uranium is het afvalproduct van het verrijkingproces van uranium. Voor gebruik in kerncentrales en kernwapens is immers uranium nodig dat verrijkt is in splijtbaar materiaal. Verarmd uranium is arm aan splijtbaar materiaal.

in november actie te voeren, onder meer tegen de schietoefeningen op de Polygone in Bourges (Cher).

Na België en Costa Rica willen we dat ook Frankrijk een verbod instelt op het gebruik van uraniumwapens.

Wij roepen onze lezers op om deel te nemen aan onze actiedag die op vrijdag 4 november 2011 in Brussel zal plaatsvinden.

Info: www.motherearth.org/du,

willem@motherearth.org, gsm 0473717518

Agenda 2011

> voor meest recente info, zie
www.moederaarde.be

Tot 23 december kan je nog terecht bij het Amsab voor onze tentoonstelling 20 jaar Voor Moeder Aarde – Friends of the Earth, Amsab (instituut voor sociale geschiedenis), Bagattenstraat 174, Gent.

vr 21 okt Oostende, **Fish and Run**

Om geen nummer te moeten missen van het Friends of the Earth Bulletin: Word lid van Friends of the Earth. Alle info op p2.

za 22 okt Nieuwpoort, **Fish and Run**

di 25 okt Leuven, **Fish and Run**

do 27 okt Brussel, **Fish and Run**

vr 28 okt Herzele, **Fish and Run**

za 29 okt 2de Dag van het Socialisme, Vooruit, Gent

vr 4 nov Brussel, Actiedag tegen Franse uraniumwapens (zie p7)

za 5 nov Antwerpen, **Fish and Run**

za 5 nov Solidariteitsdag met Bolivia, Minus One, Gent

wo 9 nov Ecologisch Filmfestival, De Centrale, Gent – Duurzaam op papier + debat

wo 16 nov Hasselt, **Fish and Run**

vr 18 nov Gent, **Fish and Run**

18 – 20 nov Assemblee voor Klimaatrechtvaardigheid (zie p3)

28 nov – 9 dec COP17 Durban

2 – 10 dec Durban in Brussel (zie p3)

za 3 dec Int. betoging voor klimaatrechtvaardigheid (zie p3)

Fish and Run

Famke Vekeman

Fish and Run is een nieuwe documentaire van Climaxi, vzw 't Uilekot, Victoria Deluxe, Het Visserijblad en Friends of the Earth. Een film over duurzame visvangst en de vissersgemeenschap. Er werd gefilmd op zee en gezocht naar vis en vissers. Ook daar gelden eeuwige wetten als "de groten eten de kleintjes op". Politici, vissers, wetenschappers, reders,... werden geïnterviewd. We vroegen ons af of er voldoende vis is om de visserij overeind te houden, naar wie de subsidies gaan, welk effect de Europese reglementen hebben, wie de touwtjes in handen heeft en hoe we voor vis en vissers een toekomst kunnen garanderen. De première valt op 21 oktober, daarna gaan we met de film op tournee. Je vindt de data in de agenda. De vertoningen starten telkens om 20u. De inkom bedraagt 3 euro. Reserveren noodzakelijk via filip@climaxi.be

Info: www.motherearth.org

De toernee is een initiatief van de vzw Climaxi ism vzw 't Uilekot, Friends of the Earth, Victoria Deluxe, Het Visserijblad, Filmclub 62, vzw Promovis Nieuwpoort, Masereelfonds, Protestants Sociaal Centrum/Open Huis Antwerpen, Limburgs Sociaal Forum e.a.

Film en toernee worden gesteund door de Vlaamse Gemeenschap en Youth in Action.

Foto: Sarah Hutse

Tentoonstelling

Al sinds 1991 zet Friends of the Earth Vlaanderen en Brussel zich in voor milieu, ontwapening en mensenrechten, oorspronkelijk onder de naam Voor Moeder Aarde. Via geweldloze directe actie, debat en vorming streeft ze naar een duurzame en solidaire samenleving. Haar internationaal netwerk, FoE Int., ontstond in 1971 en is met meer dan 2 miljoen leden wereldwijd de grootste milieubeweging. Tot 23 december kan je nog een bezoek brengen aan de tentoonstelling 20 jaar Voor Moeder Aarde - Friends of the Earth in het Amsab (Inst. voor Sociale Geschiedenis), Bagattenstraat 174, Gent. Daar is te zien hoe deze beweging is ontstaan en uitgroeide tot wat ze nu is. De toegang is gratis en elke weekdag tussen 9 en 17 uur.